

NORGES HØYESTERETT

Den 21. oktober 2013 avsa Høyesterett dom i

HR-2013-02187-A, (sak nr. 2013/171), sivil sak, anke over dom,

A (advokat Sigrun Sagedahl)

mot

Yrkesskadeforsikringsforeningen (advokat Jørgen Brendryen – til prøve)

STEMMEGIVNING :

- (1) Dommer **Noer**: Saken gjelder tolkningen av overgangsbestemmelsen i yrkesskadeforsikringsloven § 21, og særlig spørsmålet om loven får anvendelse ved skader eller sykdommer som har blitt forverret som følge av eksponering i arbeidsforholdet etter lovens ikrafttredelse 1. januar 1990.
- (2) A arbeidet som hjelpepleier fra 1982, og utviklet tidlig håndeksem. Om As arbeidsforhold og bakgrunnen for plagene heter det i tingrettens dom:

"A, f. 1961, arbeidet som hjelpepleier på HVPU-institusjon fra 1982. Av fremlagt legejournal fra hennes primærlege fremgår det at hun var plaget med håndeksem fra 80-årene, og den er særlig omtalt i 1985. Hun fikk gjentatte ganger foreskrevet Dermovatsalve og Hydrocortison, og ble henvist til hudlege. Hun var også sykemeldt i perioder.

A arbeidet innen HVPU-omsorgen frem til 1996. Hun arbeidet deretter i hjemmesykepleien noen år, før hun i 1999 begynte på sykehjem, avdeling for demente. Hun opplevde at eksemet ble stadig verre. Hudspesialist satte i 2004 diagnosen L 23 Allergisk kontaktdermatitt overfor metall (nikkel og krom) og L 24.9 Toksisk kontaktdermatitt. ..."

- (3) Fra januar 2003 ble A innvilget 100 prosent uførepensjon med såkalte yrkesskadefordeler og menerstatning ut fra en varig medisinsk invaliditet på 15 prosent. Skadetidspunktet etter folketrygdloven § 13-5 annet ledd ble satt til august 1999.
- (4) A søkte erstatning fra Yrkesskedeforsikringsforeningen i 2006. Kravet ble avslått i brev av 5. oktober 2006, med den begrunnelse at eksemplagene måtte anses konstatert før lovens ikrafttredelse, jf. yrkesskedeforsikringsloven § 21, og at de dermed ikke var omfattet av loven.
- (5) A tok ut stevning ved Jæren tingrett 15. mai 2012. Tingretten ga Yrkesskedeforsikringsforeningen medhold, og avsa 30. november 2012 dom med slik domsslutning:
- "1. Yrkesskedeforsikringsforeningen frifinnes.**
- 2. Yrkesskedeforsikringsforeningen tilkjennes sakens omkostninger. Beløpet, kroner 75000 – syttifemtusen – forfaller til betaling 2 – to – uker fra dommens forkynnelse."**
- (6) Dommen ble av A anket direkte til Høyesterett. Anken gjaldt lovanvendelsen og bevisbedømmelsen. Høyesteretts ankeutvalg besluttet å tillate direkte anke. Det ble samtidig bestemt at saken skulle behandles i sammenheng med sak nr. 2013/221 Yrkesskedeforsikringsforeningen mot B, jf. dom i denne saken av i dag.
- (7) Ankende part, A, har i hovedsak gjort gjeldende:
- (8) De plager A hadde som følge av håndeksem før lovens ikrafttredelse, var sporadiske og uten særlig betydning for hennes livskvalitet eller arbeidsforhold. Det var først fra 1999, da hun skiftet arbeid og ble sterkere eksponert for eksemutløsende stoffer enn tidligere, at hun fikk de kroniske plagene som førte henne ut av arbeidslivet. Det er eksponeringen etter 1990 som har gjort henne ufør og ført til varig medisinsk invaliditet, og dette må også være avgjørende for når sykdommen anses konstatert.
- (9) Overgangsbestemmelsen i § 21 var ment å fange opp sykdommer med lang latenstid, hvor den skadelige påvirkningen hadde skjedd før lovens ikrafttredelse. Det var altså en bestemmelse som utvidet arbeidstakernes vern. Det kan da ikke ha vært meningen å avskjære dekning for de arbeidstakere som har fått arbeidsrelaterte sykdomsplager som følge av eksponering etter 1990.
- (10) Ankende part har lagt ned slik påstand:
- "1. A har krav på yrkesskadeerstatning fra Yrkesskedeforsikringsforeningen.**
- 2. A tilkjennes saksomkostninger for tingrett og Høyesterett med tillegg av rente fra forfall til betaling skjer."**
- (11) Ankemotparten, *Yrkesskedeforsikringsforeningen*, har i hovedsak gjort gjeldende:
- (12) Paragraf 21 bygger på skadevirkningsprinsippet, som innebærer at det avgjørende er når skaden eller sykdommen er konstatert, ikke hva som var årsaken til skaden. Den er en

overgangsregel, som må være firkantet og lett å praktisere. Overgangsregler vil ofte slå urimelig ut i enkelttilfelle, men det kan ikke styre tolkningen av bestemmelsen.

- (13) Håndeksemen var konstatert før 1990 og hadde gitt seg utslag i sykmelding, behandling og spesialistundersøkelse før dette tidspunkt. Etter lovens ordlyd og i henhold til både rettspraksis og forvaltningspraksis er sykdommen da konstatert før 1990. Sykdommen er her den samme som den sykdom som førte til arbeidsudyktighet i 2003. Det er ingen ny sykdom, men kun snakk om variasjoner i sykdomsbildet på grunn av ulik grad av eksponering.
- (14) Ankemotparten har lagt ned slik påstand:
- "1. Anken forkastes.**
- 2. Yrkesskedeforsikringsforeningen tilkjennes sakens omkostninger for Høyesterett."**
- (15) *Mitt syn på saken:*
- (16) Spørsmålet er om As håndeksem må anses konstatert før 1990 og om dette må føre til at hun ikke har krav på dekning etter yrkesskedeforsikringsloven.
- (17) Den rettslige problemstilling, som gjelder anvendelsen av § 21 i yrkesskedeforsikringsloven, er behandlet i HR-2013-02188-A, jf. dom avsagt i dag. I avsnitt 20 til 25 er det lagt til grunn at § 21 må forstås slik at loven, ved sykdom eller skade som utvikler seg etter lovens ikrafttredelse på grunn av ytterligere eksponering i yrket, kommer til anvendelse på den delen av skaden eller sykdommen som skyldes den etterfølgende eksponeringen. Den rettsoppfatning som dommen bygger på, er avgjørende også i saken her.
- (18) For tingretten var spørsmålet i vår sak utelukkende om grunnsykdommen var konstatert før 1990. Spørsmålet om As tilstand hadde forverret seg som følge av eksponering i arbeid etter 1990, og konsekvensene av dette, ble ikke vurdert. Jeg finner det ikke riktig at Høyesterett som første instans skal avgjøre spørsmålet, som primært er et bevisspørsmål. På denne bakgrunn har jeg kommet til at tingrettens dom må oppheves, jf. tvisteloven § 30-14 første og annet ledd.
- (19) A må anses for å ha fått medhold i det vesentlige i anken over tingrettens rettsanvendelse, og anken har ført til at bevisbedømmelsen må prøves på nytt for tingretten i tråd med denne rettsanvendelsen. Sakskostnadsspørsmålet må da avgjøres etter tvisteloven § 20-2. Jeg kan ikke se at det grunnlag for å gjøre unntak fra hovedregelen om full dekning av omkostningene. Jeg legger da vekt på partenes ulike styrke og at saken har reist et prinsipielt spørsmål som Yrkesskedeforsikringsforeningen nå har fått en avklaring av.
- (20) Det er krevd sakskostnader for Høyesterett med 252 660 kroner utenom merverdiavgift. Kravet tas til følge. *I tillegg kommer rettsgebyret for Høyesterett.**
- (21) Sakskostnadene for tingretten må avgjøres ut fra resultatet ved den endelige behandlingen der, jf. § 20-8 tredje ledd. Jeg viser til Schei m.fl., *Tvisteloven Kommentartutgave 2.* utgave side 745.

(22) Jeg stemmer for denne

D O M :

1. Tingrettens dom oppheves.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler Yrkesskedeforsikringsforeningen til A 315 825 – ~~trehundreogfemtentusenåttehundreogtjuefem~~ 336 465 – *trehundreogtrettisekstusenfirehundreogsekstifem*** – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom.

- (23) Dommer **Webster:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (24) Dommer **Falkanger:** Likeså.
- (25) Dommer **Kallerud:** Likeså.
- (26) Dommer **Øie:** Likeså.

(27) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. Tingrettens dom oppheves.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler Yrkesskedeforsikringsforeningen til A 315 825 – ~~trehundreogfemtentusenåttehundreogtjuefem~~ 336 465 – *trehundreogtrettisekstusenfirehundreogsekstifem*** – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom.

* *Rettet 29. oktober 2013 i medhold av tvl. § 19-8.*

** *Rettet 29. oktober 2013 i medhold av tvl. § 19-8.*

Toril Øie
(sign.)

Riktig utskrift bekreftes: